

Öğrenci: Jennifer Yum

Söylemeliyim ki Keegan’ın kitabını okumadan önce bu haftanın okumaları konusunda çok da fazla heyecanlı değildim. Tarihi, ölü beyaz adamların ve onların savaşlarının bilimi yapmaya razı olmayanlar için genel askeri tarih nereye oturur? Ama *The Face of Battle*’da [Savaşın Yüzü] John Keegan, askeri tarihe hakkını veriyor. Aslında historiografik meseleleri diğer okuduğumuz yazarlarınkilere, Thomson, Ulrich, Darnton, Braudel ve diğerlerininkilere benziyor. Örneğin, “bilimsel tarihçileri” [scientific historians] eleştiriyor. “İnsan davranışında uç noktada bir yeknesaklığın/tekbiçimliliğin” olmadığını savunuyor (38). Ayrıca alelade askerlerin gündelik problemlerine dikkatini yöneltiyor, “önemsiz olayların” altını çiziyor (32). Anlatmak istediklerinin en etkili olanları “resmi olmayan” kaynaklara dayanıyor. Kişisel hikayeleri kullanıyor. Keegan’ın yaklaşımı da muharebenin [çarpışma, meydan savaşı] nasıl evrildiğinin *longue duree* incelemesinden kaynaklanıyor. Kendi deyişiyle, “muharebe, doğası ve gelişme eğilimi sadece uzun bir tarihi perspektifle anlaşılabilir tarihî bir özne” (303). Sade bir dille, Keegan’ın kitabı, savaşın yüzünü bir an için görmek, yakalamak için kişisel çaba. Bu çaba her muharebenin arkasındaki sosyal, psikolojik ve kültürel gerçekleri anlamayı da zorunlu kılıyor. Savaş bilimi, taktiklerin ve stratejilerin tartışmasıyla sınırlanmamalı. Belki de bu amaçlar için bugün elimizdeki kaynakların en iyisi ve hepsi tarih yazarlarından geliyor. Keegan onların bilgisinin oldukça tutarlı olduğunu yazıyor (86). Ama onun misyonu, teknik, sonuç-odaklı anlatının ötesine geçmek ve muharebeyi “gerçekten olduğu gibi” göstermek (34). Psikolojik analizleriyle askerin kafasının içine girmeye çalışıyor. Örneğin, her vakada, askerin “dövüşme isteğini/niyetini” anlattığı bir bölüm var. Ama ana hedefi muharebenin “karakterini” yakalamak. Askerlerin her üç vakada da üşümüş, aç, bitkin ve perişan olduğunun altını çizmek yerinde olur; yorgunluk muharebenin sonucunu belirlemede belirleyici etkendi (134). Konuya girerken Keegan “muharebe, zamanın, yerin ve hareketin dramatik bütünlüğüne riayet etmeli” diye belirtiyor (14). İlginç olan, muharebenin yeri, üç vakanın her birinde uyumlu [aynı]. Değişen, zaman. Muharebeyi “tarihte sonu olan anlar” (303) şeklinde gören Keegan için sosyal değişimlerle orduların alay kültürünü birleştirmek çok doğal. Örneğin, 1815 ve 1916 muharebelerini birbirinden ayıran anahtar faktör liderlikti. Waterloo’da, “subaylar, hala rütbelerini peşin alımla elinde tutan bağımsız asillerdi” [gentlemen] (193). Buna kıyasla Keegan 1916’da, önceden görülmemiş derecede “bilinçli, prensipli ve örnek teşkil eden” liderliğe işaret ediyor. Keegan kendisinin hiç muharebede dövüşmediğini bir an önce söylüyor. Aslında, kitap boyunca birçok yerde bunu belirtiyor. Onun bir muharebeye katılmış olması bir fark yaratır

mıydı? Bu bana, bütün kariyeri boyunca öğrencilerine Vietnam’da savaştığı yalanını söylemiş olan Pulitzer Ödüllü tarihçi Joseph Ellis’i hatırlattı. Professor Ellis, bu yalancı görünümü yansıtmak için bilimsel itibarını neden tehlikeye attı? Belki de bu şuna bir kanıttır, tarihi argümanlar ilk elden geldiğinde biz, onlara daha fazla inanırız. Keegan’ın diğer hikayeleri kullanması işte onun işine burada yarıyor. Örneğin, kitabı, yaralı askerleri tasvir etmek için kullanılan detayların yoğunluğundan dolayı bu kadar dokunaklı. İncil ve su geçirmez yorganla muharebede yapayalnız asker ölümlerinin anlatıldığı kısım özellikle güçlü ve etkili. Keegan’ın genel tonu tam anlamıyla objektif değil. Son bölümde iyice belirginleşen savaş karşıtı bakış açısı, konusu düşünüldüğünde çok şaşırtıcı değil: muharebenin insan bağlamı. Geçen dönem aldığım Vietnam Savaşı seminerinde profesör bize Tim O’Brien’in (*If I die in a Combat Zone* [Eğer Çatışmada Ölürsem] ) ve Kuzey Vietnamlı bir asker olan Bao Ninh’in (*The Sorrow of War* [Savaşın Acısı] ) kişisel hikayelerine dayanan iki roman okuttu. Her iki çalışma da anahtar bir kavrama dayalı idi: askerler muharebeye katılmak istemiyorlardı. Aynı şekilde Agincourt bölümü de çatışmanın her iki taraf için de en son başvurulacak olan olduğunu akla getiriyor. Keegan “ yükümlülüğün baskısı” terimini kullanarak “İngilizlerin muharebeden uzak durmak için her yolu denediklerini” açıklıyor. Fransızları “kendini, hareket halindeki bir merdivenden yanlış yöne doğru giderken bulan bir adamın bütün serbest iradesiyle muharebenin içine çekilmiş” (116) olarak tasvir ediyor. Waterloo’da vaziyet o kadar acımasız, bitkinlik o kadar çoktu ki, askerler özürülleri tekrardan yaralarken onların hareketleri “zulüm” haline geldi. Yine Somme’da, öldürmek gereklilikti, arzu değil. Almanlar da İngilizler de herşeyden önce karşı saldırıdan korkuyorlardı (284). Kapanışta verdiği “gelecekteki bir muharebenin faydasına dair yaygın kuşkular var” (342) mesajı, yazarın, muharebe söylemini sadece tarih olarak bırakmak, şimdiye taşımamak dileğine tanıklık eder. En kötüsü de, savaşın yüzü artık yaşamıyor olabilir.